

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag 1	Journalnummer 400.C.2-0	Kontor EUK	9. juni 2010
------------	----------------------------	---------------	--------------

SAMLENOTAT

Rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14.-15. juni 2010

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 11. juni 2010 – dagsordenspunkt rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14.-15. juni 2010 – vedlægges Udenrigsministeriets reviderede samlenotat vedrørende dagsordenspunkt 8: Iran samt supplerende samlenotat vedrørende dagsordenspunkt 22: Mellemøsten/Gaza.

Lene Espersen

Revideret samlenotat forud for rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14.-15. juni 2010

8. Iran

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret udgave af samlenotat forud for rådsmødet (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14. – 15. juni 2010. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte situationen i Iran, herunder status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram.

2. Baggrund

Styret har i forbindelse med urolighederne efter præsidentvalget den 12. juni 2009 strammet grebet om oppositionsbewægelsen, bl.a. har mobil og internet været nede i lange perioder, og man har forsøgt at jamme satellitkanaler. Styret har desuden anholdt mange kritiske journalister, menneskerettighedsforkæmpere og repræsentanter for oppositionsbewægelsen, samt forsøgt at lægge yderligere pres på Mir-Hussein Mousavi og Mehdi Karroubi og kredsen omkring dem. Den 4. januar 2010 offentliggjorde det iranske Efterretningsministerium en liste over 60 amerikanske og europæiske universiteter og tænketanke, som det nu er ulovligt for iranere at samarbejde eller indgå kontrakter med. Derved gøres det i stigende grad mere risikofyldt for personer fra oppositionsbewægelsen og for den almindelige iraner at have kontakter eller relationer med omverdenen.

Menneskerettighedssituationen er fortsat meget bekymrende. Der sker en uforholdsmæssig og hyppig brug af magt overfor demonstranter, udbredt brug af henrettelser (bl.a. af mindreårige), uretmæssige anholdelser, mishandling af arrestanter, krænkelser af mediefolk samt generel intimidering af kritiske røster fra civilsamfundet. EU har ved flere lejligheder fordømt den udbredte brug af vold fra myndighedernes side.

I spørgsmålet om Irans atomprogram lever landet fortsat ikke op til sine internationale forpligtelser i forhold til flere FN og IAEA resolutioner.

Præsident Ahmadinejad annoncerede i forbindelse med revolutionsdagen den 11. februar 2010, at Iran nu var atommagt med henvisning til, at man havde foretaget forøget berigning af uran til ca. 20%. IAEA udsendte den 18. februar 2010 en ny rapport om Iran. Heri bekræfter IAEA præsident Ahmadinejads udmelding. Rapporten er stærk i sin kritik af manglende samarbejde, herunder om levering af information og overholdelse af sine forpligtelser overfor IAEA. Endelig udtrykker rapporten bekymring over militærets involvering i forskning og i projekter med en mulig relation til atomprogrammet.

Efter flere ugers forhandlinger fremlagde USA på vegne af EU3+3-kredsen den 18. maj 2010 et udkast til ny FN- sikkerhedsrådsresolution med sanktioner rettet mod Iran. Dermed er EU3+3-landene enige om, at det internationale pres på det iranske styre må forøges på grund af Irans

overtrædelser af flere FN-resolutioner. Nu vil resolutionsudkastet skulle forhandles med de ikke-permanente medlemmer af sikkerhedsrådet. Det er forventningen, at disse forhandlinger vil kunne afsluttes snarligt. Formålet med en resolution er at engagere Iran i forhandlinger om landets atomprogram ved at gøre det klart for det iranske styre, at der er betydelige omkostninger forbundet med fortsat at afvise reelle forhandlinger om atomprogrammet.

Parallelt hermed har Iran, Brasilien og Tyrkiet den 17. maj 2010 udarbejdet en fælles erklæring om forslag til en aftale om udveksling af lavt beriget iransk uran med højt beriget uran til brug i Teherans Universitets forsøgsreaktor. Aftalen er et mæglingsforsøg på at bringe de tidligere forhandlinger fra oktober videre. I opfølgning heraf har Iran den 27. maj 2010 sendt brev til IAEA-generaldirektør Amano, hvor man præsenterer forslaget. Forslaget vil skulle godkendes af aftalens øvrige parter Rusland, USA og Frankrig for at træde i kraft. Det er imidlertid usikkert om forslaget vil kunne godkendes, idet grundlaget for at indgå en aftale på samme præmisser som i 2009 er væk. Iran har i det sidste halve år skærpet sin overtrædelse af internationale forpligtelser ved at forøge graden af uranberigning, samt har udbygget sin beholdning af lavt beriget uran. Forslaget har dermed ikke den tillidsskabende effekt, som oprindeligt var hensigten med forslaget. Desuden vedrører forslaget ikke direkte sagen om Irans atomprogram og løser dermed ikke Irans manglende overholdelse af sine internationale forpligtelser.

EU har løbende understreget ønsket om at engagere Iran, herunder i spørgsmålet om Irans atomprogram. Der er enighed om, at man for at bringe Iran tilbage til forhandlingsbordet må være parat til at vedtage EU-sanktioner, som kan understøtte og udbygge sanktioner vedtaget i FN.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte situationen i Iran, herunder status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram, herunder muligheden for sanktioner i FN-regi.

På rådsmødet den 14. – 15. juni 2010 tages der muligvis en principbeslutning om, hvilke områder EU – udover gennemførelsen af FN-sanktioner – vil skulle supplere med. Det er endnu usikkert, hvilke områder de eventuelle EU-sanktioner vil dække, men de vil muligvis gå videre end FN-sanktionerne.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagens konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Sanktioner over for Iran vil kunne få konsekvenser for dansk samhandel med Iran inden for de berørte områder, som eventuelle EU-sanktioner vil berøre.

9. Høring

Sagen ventes ikke sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

I atomsagen er Regeringens målsætning en fuldstændig og verificerbar iransk efterlevelse af IAEA's og Sikkerhedsrådets vedtagelser, herunder garanti for det iranske atomprograms udelukkende civile karakter. Der bakkes fra dansk side fuldt op om Obama-administrationens tilgang og EU3+3 kredsens arbejde for at afprøve alle muligheder i forhandlingssporet. Samtidig støttes, at det multilaterale pres over for Iran fastholdes; tiltag vedtaget i FN er førsteprioritet, men man er rede til at støtte EU-sanktioner i et forsøg på at fremme mulighederne i forhandlingssporet.

Fra dansk side lægges der vægt på, at EU fortsætter en fælles konsekvent og fast linje i forhold til Iran, herunder på menneskerettighedsområdet.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel enighed om EU's overordnede politik om at støtte gennemførelsen af sanktioner vedtaget i FN, samt at EU følger op med ledsagende foranstaltninger. Der vil kunne vise sig divergerende holdninger til, hvilke konkrete sektorer EU-sanktioner bør omfatte.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 7. maj 2010.

Supplerende samlenotat forud for rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14.-15. juni 2010

22. Mellemøsten/Gaza

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af den israelske aktion mod Gaza-konvojen og opfølgningen herpå, herunder EU's videre arbejde for at forbedre adgangen til Gaza og sikre en grundig undersøgelse af hændelserne.

2. Baggrund

Den israelske aktion mod søkonvojen på vej mod Gaza mandag den 31. maj, der førte til 9 døde og et stort antal sårede, har været drøftet intensivt i internationale fora, herunder EU, og debatten om opfølgning på hændelserne pågår fortsat. Det seneste skib med retning mod Gaza (irske Rachel Corrie) blev stoppet den 5. juni uden voldelige episoder.

HR Ashton udsendte allerede samme dag som hændelsen en erklæring på vegne af EU efter inddragelse af medlemslandene. Erklæringen fastslår, at man 1) beklager dødsfaldene, 2) fordømmer brugen af vold, der førte til dødsfaldene, 3) kræver en øjeblikkelig, fuld og upartisk undersøgelse af hændelserne, 4) understreger nødvendigheden af at finde en løsning på situationen i Gaza, herunder en øjeblikkelig og fuld åbning for humanitær hjælp, varer og personer ind og ud af Gaza. Der har været flere drøftelser på EU-ambassadørniveau om EU's håndtering af sagen og mulige videre skridt.

FN's Sikkerhedsråd vedtog den 1. juni enstemmigt en formandskabsudtalelse om hændelsen. I udtalelsen beklages tab af liv pga. brug af magt dybt, de handlinger, der førte til dette, fordømmes, og der anmodes om en hurtig, upartisk og troværdig undersøgelse i overensstemmelse med internationale standarder. FN's Generalsekretær er ved at vurdere mulighederne for at iværksætte en undersøgelse. FN's Menneskerettighedsråd vedtog den 2. juni en resolution, hvis hovedindhold er en beslutning om, at formanden for Menneskerettighedsrådet skal sammensætte en fact-finding mission til at undersøge omstændighederne i forbindelse med den israelske aktion ud for Gaza.

Fra dansk side indkaldte man samme dag som hændelsen og som et af de første EU-lande den israelske ambassadør til samtale i Udenrigsministeriet for at redegøre for konfrontationen, ligesom udenrigsministeren samme dag udsendte en pressemeddelelse om hændelsen. Pressemeddelelsen fokuserede bl.a. på nødvendigheden af at undersøge hændelsen fuldt ud samt behovet for en åbning for nødhjælp, genopbygningsmaterialer, personer og varer ind og ud af Gaza. Udenrigsministeren drøftede desuden hændelsen med den israelske udenrigsminister Lieberman, hvor behovet for en grundig undersøgelse af hændelsen samt en

langsigtet løsning på Gaza-problematikken blev indskærpet. Man har desuden fra dansk side været i tæt og løbende kontakt med øvrige EU-lande.

Fra EU's side fokuseres på to spørgsmål: For det første karakteren af en undersøgelse af hændelserne og for det andet behovet for at forbedre adgangen til Gaza, herunder hvordan man fra international side kan bidrage til at forbedre forholdene for civilbefolkningen i Gaza. EU's politik er, at der skal åbnes op for adgang til og fra Gaza i overensstemmelse med aftalen herom fra 2005. Fra EU's side har man bl.a. med baggrund i rådskonklusionerne fra december 2009 arbejdet for forbedret adgang til Gaza. Arbejdet for at forbedre adgangsforholdene til og fra Gaza er en prioritet for EU, og der har været flere drøftelser i EU om, hvordan man aktivt kan bidrage til en forbedring af situation og sætte sagen højt på den internationale dagsorden. Fra EU's side opfordres parterne desuden til at fortsætte de indirekte forhandlinger.

De amerikansk-ledede indirekte forhandlinger mellem parterne blev indledt primo maj, og det forventes, at forhandlinger fortsættes på trods af de seneste hændelser. Fra både israelsk og palæstinensisk side er udmeldingen, at man ikke støtter en afbrydelse af forhandlingerne. Den Arabiske Liga drøftede spørgsmålet onsdag den 2. juni, hvor der bl.a. på baggrund af forslag fra den palæstinensiske delegation var støtte til, at forhandlingerne fortsættes. Den amerikanske administration er meget fokuserede på at beskytte forhandlingsprocessen.

EU har støttet de amerikanske bestræbelser på at genstarte forhandlingerne, og har ved flere lejligheder over for parterne, herunder den israelske regering, understreget forventningen om, at parterne arbejder for fred, en tostats-løsning samt gennemførelse af Køreplanen for Fred. EU har med rådskonklusionerne om Mellemøsten af 8. december 2009 præsenteret klare budskaber og fremadrettet tekst om EU's rolle. EU drøfter løbende bidrag til fredsprocessen, og hvordan man kan understøtte de indirekte forhandlinger.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces, særligt i lyset af den israelske aktion mod Gaza-konvojen og opfølgningen herpå. Der forventes særlig fokus på, hvordan man fra EU's side aktivt kan arbejde på at forbedre adgangen af nødhjælp, varer og personer til og fra Gaza, herunder hvilke konkrete skridt EU kan tage i den nuværende situation.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagetes konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Ikke relevant.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side lægges vægt på, at der gennemføres en fuld og uvildig undersøgelse af hændelserne, og at der åbnes fuldt ud op for nødhjælp, genopbygningsmaterialer, varer og personer ind og ud af Gaza. Regeringen støtter op om EU's hidtidige linje ift. konfrontationen, herunder kravet om en undersøgelse af hændelserne og EU's aktive medvirken til at forbedre adgangen til Gaza.

Generelt ift. fredsprocessen støtter regeringen fuldt ud en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante regionale og internationale partnere, herunder den amerikanske administration. Målet med EU's bestræbelser er, i samarbejde med det internationale samfund og regionale partnere, at understøtte fredsforhandlingerne.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om EU's overordnede linje som udtrykt i erklæringen af 31. maj 2010, herunder kravet om en fuldstændig og uvildig undersøgelse af hændelserne samt om behovet for forbedret adgang til Gaza.

Der forventes endvidere at være enighed blandt medlemslandene om behovet for en fortsat aktiv og bredspektret EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører, med det hovedsigte at støtte fredsforhandlingerne og den amerikansk-ledede proces.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 19. marts 2010.